

„AUTOBIOGRAFIE SPIRITUALĂ”, SIMONE WEIL

Autor: Diana-Elena Moldoveanu | 18 martie 2022

Condusă de o luciditate absolută, Simone Weil rămâne una dintre personalitățile fascinante ale secolului XX pentru lumea creștină. Născută la Paris într-o familie de evrei, Weil se dovedește o fire perspicace încă de la vârsta copilăriei, declarându-se la numai 10 ani simpatizantă a doctrinei bolșevice. Parcursul său este marcat de o profundă simpatie pentru cauza clasei muncitoare, astfel că în 1934 renunță la cariera de profesor și decide să consacre o perioadă muncii în uzină. Acesta nu este însă singurul act de activism pe care îl manifestă: la vârsta de șase ani refuză să mănânce zahăr în semn de solidaritate față de soldații angajați pe Frontul de Vest; în 1932 pleacă în Germania cu scopul de a-i ajuta pe comuniști să scape de regimul nazist, iar în 1936, se implică în Războiul Civil din Spania. Toate acestea fac dovada unei personalități frământate de problemele lumii și aflată într-o permanentă căutare a afirmării unei poziții. Weil nu ezită nicio clipă să-și facă vocea auzită. Pătimașă și plină de fervoare, ea nu încetează să-și manifeste crezul nici chiar în pragul morții. Astfel, persoanele apropiate ei mărturisesc că în ultima parte a vieții refuza să se hrănească, aceasta fiind una din cauzele care i-au grăbit moartea.

Publicată postum în 1950, „Autobiografie spirituală” prezintă ascensiunea lui Weil de la întuneric la lumină, de la agnosticism la creștinism mistic. Scrisoarea reprezintă spovedania sa către părintele dominican Joseph-Marie Perrin, personajul care a rămas permanent o ancoră în călătoria lui Weil către întâlnirea cu Dumnezeu. Deși se împotrivește recursului la subiectivitate și intuiție pe care le prezintă ea ca argumente împotriva convertirii la catolicism, părintele continuă să fie o figură la care apelează în momente de restriște. Un astfel de moment este și plecarea sa în America în 1942. Începutul scrisorii anunță mărturisirea pe care Weil

dorește să i-o facă preotului, confesiune ce ia forma unui act eliberator. Fără nicio urmă de sfioșenie, Weil destăinuie că descoperirea creștinismului și a lui Hristos este o reușită proprie. Remarcabilă este sinceritatea de care ea dă dovadă: mărturisește că nu l-a căutat niciodată pe Dumnezeu, iar atunci când l-a găsit, a fost în urma unor experiențe eminentamente individuale. Astfel, ea asumă o perspectivă ultrasubiectivă în parcursul ei edificator.

Ceea ce impresionează este această schimbare care se produce în interiorul său. Momentul în care și-a pus pentru prima dată problema existenței divinității este adolescența. În naivitatea vârstei, consideră că cea mai bună soluție este negarea unei cercetări mai aprofundate și asumă o poziție agnostică provenită dintr-o examinare pur rațională a coordonatelor: lipsesc dovezi sigure, deci cercetarea este superfluă. Weil este devotată descoperirii adevărului, iar incapacitatea de a-l accesa în baza unor dovezi sigure echivalează pentru ea cu o blasfemie la adresa rațiunii. Autoarea gravitează între o credință intuitivă și una întărită de cunoașterea dogmatică. Ea mărturisește că esența creștinismului s-a aflat dintotdeauna în interiorul ei, însă într-o stare latentă: „Am avut mereu impresia că m-am născut în interior.”¹ A fost necesară o maieutică socratică, facilitată de trei evenimente ulterioare pentru a accesa această cunoaștere: călătoria în Portugalia, descoperirea lui Francisc de Assisi și vizita la Solesmes. Aproximarea ei de creștinism a fost însoțită permanent de un oarecare simțământ științific. Pentru ea, era necesar un examen efectuat cu probitate pentru a aprecia aplicabilitatea credinței la propria persoană.

Experiența întâlnirii cu Dumnezeu este una de ordin mistic. Aceasta nu se realizează altfel decât prin intermediul caracterului cathartic al poeziei ce ține loc de rugăciune pentru Weil. Poezia lui George Herbert este pentru ea o inițiere a dialogului cu Dumnezeu după o serie de experiențe formatoare, un punct de referință în parcursul ei creștin. Interesant este cum formă incipientă de comuniune cu Dumnezeu se realizează pentru ea prin poezie ca raport între subiectivitatea ființei și obiectivitatea divinității. Dacă poezia ca rugăciune lasă loc de spontaneitate, momentul în care Weil decide să rostească rugăciuni liturgice este însoțit de o atenție și disciplină sporite: „Dacă pe parcursul recitării atenția mea se îndepărtează sau adoarme, fie și numai puțin, o iau de la capăt până când obțin o atenție absolut pură.”² În încercarea ei de a atinge o experiență autentică, Weil dispune de o profundă luciditate ce îi caracterizează întreaga ființă.

Autoarea nu dă dovadă de nonconformism doar în această privință: poate cel mai important aspect al confesiunii ei este viziunea asupra relației dintre doctrina Bisericii Catolice și experiența creștinismului care explică și refuzul său de a accepta de facto credința catolică în urma botezului. Weil găsește catolicismul incapabil să surprindă plenitudinea lumii: „Se găsesc atâtea lucruri în afara sa, atâtea lucruri care îmi plac și pe care nu vreau să le abandonez, atâtea lucruri care îi plac lui Dumnezeu, altfel ele nu ar exista.”³ În consecință, preferă să rămână membră a Bisericii doar de iure, împărtășind puncte comune cu dogma catolică, fără a-și limita existența la o viziune monistă. Weil este o promotoare a universalului și a vieții în forma ei cea mai pură și mai neîntinată de intervențiile, fie chiar și cele intelectuale, ale omului.

În final, ea își afirmă viziunea politică asupra rolului Bisericii ca un păzitor al cuvântului lui Dumnezeu, fără a neglija însă că și aceasta poate fi la fel de coruptibilă ca omul și la fel de predispusă erorilor. Pentru Weil, ea trebuie să rămână doar un mijlocitor, fără a încerca să-și impună propriul interes și fără a constrânge în vreun fel manifestarea iubirii sau a inteligenței. De aceea, consideră ea, Biserica trebuie să se adapteze tocmai pentru a-și mântui păcatele și pentru a fi capabilă să-și îndeplinească rolul de moderator. Gândirea lui Weil se caracterizează astfel printr-un mare grad de curaj, atât în afirmarea pozițiilor politice, cât și cele spirituale, fapt care o face să fie o personalitate demnă de cercetat.

NOTE

1. Simone Weil, *Autobiographie spirituelle*, Montrouge: Bayard Editions, 2018, p. 37. ↑
2. *Ibid.*, p. 47. ↑
3. *Ibid.*, p. 54. ↑

Imagine: Coperta cărții „Autobiographie spirituelle”, de Simone Weil, arhiva personală